

284728

MEMORIU

ȘI

ISTORICUL ORFELINATULUI

UNIUNEI FEMEILOR ROMÂNE

DIN BRAȘOV

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1919 — 1933

DE

MARIA B. BAIULESCU,
PREZIDENTĂ GENERALĂ.

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201700020

111054000

284728

BCU Cluj / Central University Library Cluj

MEMORIUL

și

Istoricul Orfelinatului Uniunii femeilor române

Uniunea Femeilor române a fost înființată în anul 1913, într'un Congres convocat la Brașov de cea mai veche Societate feminină «*Reuniunea femeilor române din Brașov*» înființată la anul 1850, prezidată de d-na Maria B. Baiulescu.

Federația aceasta, înfăptuită sub vitrega stăpânire, avea scopul să vegheze și să lupte pentru toate interesele naționale, culturale, sociale și economice ale neamului nostru.

Gândirea noastră cea mai sacră a fost însă îndreptată către *orfanii noștrii români*, pe care trebuia să'i scăpăm din jugul dușmanilor, care le schimba firea, numele și sufletul în instituțiunile lor de Stat.

Congresul nostru cel dintâiu, precum și cel de-al doilea ținut la Sibiu în anul 1914 a considerat aceasta problemă ca o fundamentală preocupare națională și socială a Uniunii.

Comitetul de direcție n'a întârziat să facă demersuri, pentru adunarea de fonduri, hotărând a începe cât mai curând înființarea acestui așezământ, cu atât mai mult că acest apel a fost răspuns cu căldură de bravul nostru popor, angajându-se a da mici contribuiri anuale, cu toate că eram întrași în faza războiului mondial.

În fața acestor sentimente de aderare pentru aceasta operă de binefacere s'a și pregătit o chetă pentru scopul acesta, care trebuia să se țină în ziua de Sf-ta Maria (15 August vechiu) în anul 1916, în toate bisericile noastre.

Însă, ziua de Sf-ta Maria din anul 1916, a fost însoțită de un eveniment, care a împodobit pe Sf-ta Fecioară, căreia îi închinaseam această Federație, cu o nouă aureolă, de un eveniment istoric, determinant pentru soarta neamului nostru.

Trupele române au trecut Carpații în aceasta zi sfântă, iar noi am primit cu lacrimi de bucurie pe frații noștrii desrobitori, consacându-ne lor, ca bune surori de caritate.

D-zeu cel puternic a voit însă, ca acest popor să mai îndure încercări până la realizarea definitivă a idealului nostru.

După 48 de zile de ocupație, armatele române au fost nevoite să se retragă, față de marea năvală teutonă, ce venea să cutopească poporul român.

Astfel activitatea noastră pentru realizarea Orfelinatlui a fost întreruptă, femeile române, care s'au identificat cu frații noștrii, au fost urmărite, internate și internitate sau au trebuit să ia drumul pribegiei, trăind risipite timp de 2 ani în Moldova.

Însă când ceasul libertății a sunat, luând drumul spre veștele noastre, am fost cu gândul neîncetat la înfăptuirea acestui Orfelinat proiectat, care acum avea o importanță și mai mare, pentru că trebuia să fie destinat fiicelor eroilor căzuți în războiu.

În scopul acestei realizări am solicitat în trecerea mea prin București, ajutorul Băncii Naționale, care mi-a fost acordat de valorosul Guvernator Ioan Bibicescu în sumă de 50.000 Lei tot atunci am primit un ajutor de 20.000 Lei dela Familia Luptătorilor prin fostul Ministru Alexandru Constantinescu.

Incurajată de acest succes m'am întors în anul 1919 la Sediul nostru Brașov, cu oarecare bază pentru înființarea instituției noastre, consacându-mă cu tot sufletul pentru realizarea acestei idei caritabile.

În scopul acesta am stăruit a obține unul din edificiile Statului, aflând că Casa Nr. 37 din Str. Fântănei Brașov, fusese destinată de fostul Stat maghiar pentru un Orfelinat de copii.

Cercetând am constatat ca aceasta clădire se găsea în cea mai completă deteriorare, fiindcă lucrările de transformare fuseseră începute și întrerupte.

Totuși am făcut demersuri prin Prefectul Județului Dr. Gheorghe Baiulescu, la Consiliul dirigent a obține acest edificiu, pentru înființarea Orfelinatlui Uniunii Femeilor Române.

Cererea noastră fiind susținută de d-l Dr. Iuliu Moldovan

din Rezortul Ocrotirilor sociale, luând în vedere clădirea, a găsit-o corespunzătoare pentru adăpostirea orfanelor, după ce se vor face reparaturile necesare, Consiliul dirigent a rezolvat favorabil cererea noastră, aprobând-o cu No. 1578 din 10 Iunie 1919, ca imobilul din Str. Fântânei Nr. 37, să se pună la dispoziția Uniunii Femeilor Române pentru înființarea unui Orfelinat.

În înțelegere cu d-l Inginer Șef al edilelor Gheorghe Dușoiu, s'au început lucrările de reparare, după alegerea devizului celui mai favorabil, s'a acordat antreprenorului, d-lui I. Leucă prin contract lucrările de zidărie tâmplărie etc.

Uniunea femeilor române a jertfit tot capitalul sau adunat, pentru ca să înființeze un Orfelinat model, cu cel mai igienic confort, instalând băi cu apă caldă și rece, calorifer, ascenzoriu pentru montarea mâncărei dela bucătărie, lavabouri în ambele etaje, săli spațioase de dormit, săli pentru grădină de copii, de studii, sufragerie spațioasă, bucătărie, culoare încălzite, infirmerie sănătoasă, totul amenajat cu obiectele necesare.

Uniunea femeilor române luând înțelegere cu Societatea Ocrotirea Orfanilor din războiu a Regiunii Sibiu, a cărei Prezidentă era d-na Catinca Bârsean, precum și cu Președinta generală Princesa Olga Sturdza dela Sediul Iași, a fost subvenționată cu o mică alocație de hrană; toate celelalte rubrici bugetare precum și plata personalului, s'au acoperit prin proprie stăruință și din când în când prin cotizații primite dela Societățile federale

În condițiile aceste Orfelinatul a fost susținut cu multe greutate de Comitetul de direcție, toată răspunderea, rămânând asupra Prezidentei, deoarece legăturile cu Societățile federate se făceau foarte greu.

În toamna anului 1919 s'a deschis Orfelinatul, orfanele fiind succesiv trimise de Regiunea Sibiu, în număr de 60, care în parte aveau vârsta de grădini de copii, altele de școli primare și altele mai mari au fost îndrumate spre Școala Profesională a Reuniunii femeilor române din Brașov.

Doamna Maria Burduoiu a fost aleasă econoamă a Orfelinatului, luând asupra aprovizionarea pentru iarnă. Uniunea fem. rom. a avut marele avantaj a primi prin d-l Prefect al Județului Dr. Gheorghe Baiulescu, un stoc de alimente, ce fuseseră trimise din America pentru copiii săraci și orfani, compuse din lăzi de cacao, saci de zahăr, lapte condensat, slănină, fasole și

făină. Cu acest dar însemnat a putut fi ajutat Orfelinatul să completeze subvenția Ocrotirei, care la început era numai de 3 lei zilnic de orfană.

Directoare a Orfelinatalui a fost numită D-șoara Letiția Cărpinișan, care a făcut servicii onorifice. Ca medic a funcționat onorific D-l Dr. Mihalcea.

Complectarea rufăriei și obiectelor necesare s'au făcut cu ajutorul Spitalului militar, al Resortului Ocrotirilor, al Revizoratului școlii primare s. a.

Domnișoara Păiș, absolventă a Școlii de grădini copii a fost numită de Minister pentru conducerea grădini de copii, înființată în Orfelinat; fiind fetițele mici, s'a angajat și o soră de caritate. Cu aceasta trudă s'a început uriașa lucrare, pe care am luat-o asupra noastră, realizând una din cele mai principale probleme ale programului nostru, având marea mulțumire sufletească a primi orfanele eroilor noștri, lipsite de iubirea părintească, spre a le crește pentru binele poporului nostru.

BCU Cluj Sfînțirea Orfelinatalui. Cluj

Duminecă, în 16 Maiu 1920 a avut loc sfînțirea Orfelinatalui, înființat de Uniune. La această solemnitate au luat parte toate autoritățile civile și militare, asistând și D-na Catinca Bârseanu, Prezidenta Soc. Ocrotirilor, Regiunea Sibiu, totodată și Viceprezidentă a Uniunii și diferite delegate ale Școlii precum și ale Reuniunilor.

Serviciul divin de sfeștanie a fost oficiat de Protopopul Dr. Vasile Saftu, care a ținut și o frumoasă cuvîntare.

Copilașii orfani, fetițe începînd dela vârsta de 3 ani, cari au intrat cîntînd în număr de 60, s'an prezentat atît de frumos, încît au înduioșat toată asistența.

Prezidenta rostește o cuvîntare, dînd lămuriri asupra înființării și asupra tuturor ajutoarelor primite, mulțumind tuturor.

D-l Prefect Dr. Baiulescu a vorbit în numele Guvernului pentru frumoasa activitate a Uniunii femeilor române, aducînd un serviciu Statului și poporului — a vorbit și D-l colonel Mihailescu.

De încheiere a vorbit Directoarea Orfelinatalui, D-șoara Cărpinișan, rostind mulțumiri tuturor, căroră au contribuit la rea-

lizarea acestei instituții, pentru care s'a jertfit Prezidenta Uniunii femeilor române.

D-na Catinca Bârseanu împărțește copiilor daruri. In registrul instituit pentru comemorarea acestei zile, a semnat toată asistența.

Așa s'a inaugurat oficial această *Casă a Milostivirei*.

Din viața Orfelinatlui U. F. R.

Viața în Orfelinatul nostru a reprezentat o adevărată mare familie, adăpostită în acest lăcaș de milostivire, încunjurat de o frumoasă grădină:

Toate D-nele Directoare care s'au perindat au fost numite de copilițe «Mamică», iar «Mama Mare» a lor era Prezidenta, ce semnează aceste rânduri.

Numărul orfanelor se înmulțea mereu. Astfel, în anul 1922, a crescut la 74, dintre care Reuniunea Femeilor române din Brașov a avut bunăvoința să adăpostească 14 eleve, ce începeau să urmeze Școala Profesională, primind bursa zilnică, ce li se cuvenea. Această Reuniune a făcut însă și jertfe în timpuri când Orfelinatul se afla în situațiuni grele, renunțând la această bursă.

D-șoara Letiția Cărpinișan, demisionând în anul 1922 din postul de Directoare, a fost înlocuită de D-șoara Tălășescu, care mai târziu, căzând bolnavă de scarlatină, a părăsit postul său. Această epidemie, deși benignă atinsese și orfanele noastre, totuși a trecut fără să avem vre-un caz mortal.

Direcția a fost luată asupra de D-na Elena Dr. Dan, care cu multă dragoste s'a ocupat de orfane.

Stocul de alimente primite dela Prefectura județului terminându-se, s'a simțit un mare gol în bugetul Orfelinatlui. Subvenția de 100 lei luner de orfană, ce o primea Orfelinatul dela Soc. Ocrotirea Orfanilor din Războiu, era insuficientă.

În condițiunile acestea, Prezidenta a apelat la Ministerul Muncii și Ocrotirilor Sociale, unde făcea parte din consiliu, obținând dela D-l Ministru Mârzescu un ajutor de 100.000 Lei, cu care a putut echilibra deficitul bugetar.

Primăria municipiului Brașov a avut bunăvoința a susține Orfelinatul cu lemne gratuite, reușind a primi și o subvenție

anuală, grație insistenței neobosite a D-lui Secretar general Emil Socaciu.

Armata a dat totdeauna ajutorul său pentru toate greutățile transporturilor, reparațiilor și altele.

Tot așa am fost ajutați de Crucea Roșie Centrală, care a trimis pentru copiii orfani și săraci haine, încălțăminte, albituri, primite din America, cu cari s'au ajutat orfanele noastre, ca și elevi și eleve din alte școli.

Serbările de Crăciun s'au făcut în fiecare an cu multă solemnitate în ajun, gătind Pomul Crăciunului cu daruri primite dela binefăcători. În asistența unui numeros public se deschidea serbarea, luând parte și D-l General de Corp de armată, intrând orfanele cu cântece. Protoereul militar făcea serviciul divin, rostind o cuvântare ocazională, urmată și de o cuvântare a Prezidentei și aceasta înduioșetoare serbare se sfârșea cu cântece și jocuri ale fericților orfani, încunjuțați de mese pline de cozonaci preparați și alte surprize.

În anul 1923, retrăgându-se d-na Elena Dr. Dan dela Direcția Orfelinatului, a fost aleasă d-na Reve Oancea de Directoare a Orfelinatului.

În anul 1924 Orfelinatul nostru a fost vizitat de Alteța Sa Regală Prințesa Ileana, ce era însoțită de Marea Ducesă Ciril, precum și de d-na de onoare Cantemir.

Prințesa Ileana a fost primită de Prezidentă Uniunii, împreună cu micile orfane, care au salutat pe Înalții oaspeți cu coruri, declamațiuni și jocuri, fiind transportate de bucurie, Prințesa le-a împărțit dulciuri, bomboane, admirând frumoasa instituțiune a Uniunii femeilor române.

De însemnătate este și vizita Prințesei Olga Sturdza Președinta Generală a Soc. Ocrotirea Orfanilor din războiu, care a fost primită la gară de Comitetul de direcție al Uniunii și de Comitetul Județean al Soc. O. O. de R. reprezentată, fiind de d-na Maria Popescu Bogdan.

Uniunea a organizat o recepție în Orfelinat, la care au luat parte autoritățile civile și militare.

Orfelinatul a aranjat și o reprezentație în Sala teatrului «Astra» în onoarea Prezidentei Generale, jucând piesa «Orfana», pe lângă coruri declamațiuni și dansuri. Conducerea muzicală a fost

aranjată și instruită de d-l Profesor Nic. Oancea, care a avut meritul a întemeia și corul orfanelor noastre.

Principesa Sturdza a fost mulțumită de orfanele Uniunii femeilor române, dăruindu-le cruciulițe, cărți și fotografii la fiecare.

După întoarcerea la Iași Principesa Sturdza a dăruit Orfelinatlui 10.000 lei cu mulțumiri pentru primire.

În anul 1925 doamna Reve Oancea directoare a Orfelinatlui a demisionat și în locul d-sale s'a ales d-șoara Jeana Giarâm care a rămas în Orfelinat până la închiderea Orfelinatlui.

În anul 1926, Orfelinatul nostru a avut bucuria să primească pe congresistele sosite din întreaga țară la Congresul Uniunii femeilor române, care s'a ținut la Brașov; congresistele vizitând localul, au fost salutate din partea orfanelor cu nemărginit entuziasm.

Orfanele au servit un ceaiu d-nelor delegate, care au fost considerate ca Mamele lor protectoare.

Tot în anul acesta Orfelinatul a avut cinstea, ca în localul său Uniunea fem. rom. să primească pe Prezidenta generală a Consiliului Național d-na Marchiza de Aberdeen, însoțită de d-nele Consiliului Național din București, în frunte cu Principesa Alexandrina Cantacuzino, d-na Calypso Botez și altele. Cu aceasta ocaziune s'a oferit un ceaiu distinsei asistente, Marchiza de Aberdeen a fost salutăată de d-na Maria B. Baiulescu în limba franceză în numele Federației.

Pe lângă aceste importante personalități care au vizitat Orfelinatul, Comitetul de direcție n'a refuzat nici odată a primi Școli și Orfelinate de fete, ce erau găzduite în escurziunile ce le făceau, astfel au fost adăpostite; Școala normală din București, din Pitești, elevele Asociației creștine, orfanele dela Breaza însoțite de d-l General Manolescu și altele.

D-șoara Directoare Jeana Giarâm a dat tot concursul său pentru aceste primiri.

Creșterea orfanelor noastre pentru viitorul lor. Starea lor sanitară.

Orfanele noastre au fost îndrumate succesiv spre Școala profesională, unde își alegeau o specialitate dintre meseriile ce se instruiu: croitorie, rufărie, țesătorie și flori, practicând și gospodăria.

Cele dintâi absolvente au fost în anul 1926, care au primit diplome, cele mai bune au urmat și gradul al II-lea la Iași, unele la Cluj. În anul acesta au fost 10 absolvente; în anul 1927 au fost 3 absolvente, în anul 1928 au fost 4 absolvente, în 1929 am avut 6 absolvente, în anul 1930 am avut 8 absolvente, în 1931 am avut 4 absolvente, în 1932 am avut 7 absolvente și în anul 1933, 9 absolvente la Școala profesională și 1 la Școala de comerț superior. În total au terminat și absolvat 60 de orfane, dintre care unele au fost în cariera industrială, iar altele ucenice.

S'au măritat dintre ele în anii din urmă 14; infirmiere au fost 4, carl au intrat în posturi la spitale; la posturi în învățământ au reușit să ocupe 10 orfane.

Purtarea orfanelor noastre a fost exemplară prin devotamentul depus de D-șoara Directoare Jeana Giarâm, care a fost o adevărată Mamă a acestor orfane.

Starea sănătății lor a fost destul de mulțumitoare, neavând cazuri de tuberculoză și de boale contagioase de ochi; ori-ce mică indispoziție a fost îngrijită de D-l Dr. Alfred Sgardelli, care a făcut servicii gratuite până la desființarea Orfelinatlui nostru; În cazuri mai grele am avut mult ajutor de D-l Docent Dr. Liviu Câmpeanu, primind în Spitalul Mârzescu, pe care îl conduce, cu multă bunăvoință orfanele noastre, care la nevoie au fost operate cu mult succes, în mod gratuit.

Inchiderea Orfelinatlui la încheierea anului școlastic 1933.

În decursul anilor orfanele, care au absolvat, sau s'au căsătorit, au fost înlocuite totdeauna cu alte mai mici, încât Orfelinatlul ar mai fi avut misiunea să continueze și creșterea acestor orfane, care nu erau încă absolvente, sau la vârsta recerută a fi plasate.

Totuși cu multă durere, am trebuit să ne despărțim de copiii noștri.

Soc. Ocrotirea Orfanilor din războiu, care însăși este obligată să reducă din Orfelinate, din lipsă de fonduri, ne-a făcut cunoscut că nu va mai putea servi subvenția, cu care se întreține Orfelinatlul.

În condițiunile aceste, neavând nici Uniunea proprii fonduri, iar rezervele erau depuse la Bancă, de unde nu se puteau

scoate; Comitetul de direcție a hotărât, să renunțăm la întreținerea Orfelinului și să cerem On. Minister al Domeniilor să lase acest imobil spre folosința Uniunii femeilor române, care jertfise și ultimul său fond de rezervă; luând în considerație că acest așezământ s'a făcut cu sacrificiul acestei Federații și că tot mobilierul este proprietatea sa.

Comitetul de direcție propune ca acest imobil să se ceară On. Minister și mai departe spre folosința Uniunii femeilor române, în scopul unui «Cămin al surorilor române din România Mare», care nu va recere cheltueli și va fi totodată Sediul Uniunii fem. rom.

Pentru cazul că s'ar ivi un eventual războiu, Uniunea se obligă ca aceasta casă să se folosească din nou pentru un Orfelinat de fete.

Deoarece Brașovul, sediul Uniunii femeilor române din România Mare, își are obârșia și a fost zămislită din vechea Reuniune a femeilor române din Brașov, care are o vechime de 82 de ani și care a pornit cea dintâi mișcare socială feminină, precum și în vățământul cultural feminin în Ardeal, încă dela anul 1857, această Federație evoluată, care a strâns mănunchiul Reuniunilor feminine, din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș, acum 20 de ani sub oblăduirea maghiară, merită să păstreze localul acesta ca Sediul său, formând totodată un centru al Surorilor române din România Mare.

Cu toată inzistența noastră, dorința noastră nu s'a putut realiza, acest imobil fiind vândut. Uniunea femeilor române a trebuit să cedeze localul, ce era complect aranjat pentru o instituție de asistență.

Orfanele în număr de 34 având vârsta recerută au cerut să se ducă în familiile lor; ele au fost înzestrate din partea Soc. Ocrotirea Orfanilor din Războiu prin Președinta generală Principesa Olga Sturdza cu vestminte, încălțăminte și rufărie.

Celelalte ce urmau încă școala în număr de 20 au fost trimise în Orfelinatul dela Cernăuți susținut de Ocrotirea Orfanilor din războiu.